

Poštovani novinari, predstavnici medija,

Veoma sam počastvovan vašim prisustvom danas, gde ponovo zajedno obeležavamo završetak jedne uspešne godine za Centralnu banku Republike Kosova i finansijski sistem Kosova. CBK je sa svojim aktivnostima nastavila da obezbedi stabilan finansijski sistem i da podrži ekonomski razvoj zemlje.

Deo našeg uspeha je takođe i komunikacija sa medijima koji igraju važnu ulogu u informisanju javnosti o dešavanjima u ekonomskom sistemu zemlje. Transparentnost sa javnošću i komunikacija sa medijima je od posebne važnosti, a tokom ove godine još više smo unapredili saradnju u ovoj oblasti. Smatramo da smo tokom ove godine imali efikasnu komunikaciju sa medijima tako što smo pružali potrebne informacije i pojašnjenja u svakom trenutku.

Dozvolite mi da Vam sada predstavim pregled najvažnijih dešavanja u finansijskom sistemu i ekonomiji zemlje tokom 2019. godine, naravno sa najnovijim podacima s kojima raspolazemo.

Prema preliminarnim procenama, ekonomski rast u 2019. godini očekuje se da bude oko 4.2%, rast koji je podržan uglavnom rastom investicija i poboljšanjima neto izvoza.

Sličan tempo ekonomskog rasta, prema predviđanjima CBK-a, očekuje se i sledeće godine.

Prosečna stopa godišnje inflacije do novembra 2019. godine je porasla za 2.8%, u poređenju sa stopom od 0.9% u istom periodu prethodne godine. Rast stope inflacije tokom ove godine uglavnom je rezultat rasta cena hrane.

Bankarski sektor je i ove godine nastavio sa visokim rastom kreditiranja, poboljšanjem uslova za pristup privatnog sektora kreditima, kao i povećanjem finansijske stabilnosti. Krajem oktobra 2019. godine, krediti bankarskog sektora dostigli su iznos od 2.98 milijardi evra. Godišnji rast kredita ostaje na visokom nivou sa godišnjom stopom od 10%. Glavni izvor finansiranja aktivnosti bankarskog sektora nastavljaju da budu depoziti, čiji je iznos tokom ovog perioda dostigao na 3.75 milijardi evra, što predstavlja veoma visok godišnji rast od 16%. Ovaj visok rast depozita između ostalog odražava i veliko poverenje javnosti u bankarski sistem.

Kamatne stope na kredite nastavili su trend smanjenja na 6.5% od 6.6% koliko su iznosile u istom periodu prethodne godine, što odražava stalno poboljšanje tržišnih uslova i olakšavanje pristupa bankarskom finansiranju. Pokazatelji finansijskog zdravlja nastavili su da pokazuju visok nivo stabilnosti ovog sektora u svim aspektima. Vredi posebno naglasiti veoma dobar kvalitet kreditnog portfolija sa stopom nenaplativih kredita od samo 2.1% u oktobru 2019. godine, koji je zabeležio dalji pad u poređenju sa prethodnom godinom kada je iznosio 2.7%. Kvalitet kreditnog portfolija ne samo da je najviši u regionu, već je kvalitetniji i u poređenju sa nekim privredama Evropske unije. Ovu činjenicu, osim što odražava zdravo stanje bankarskog sektora na Kosovu, treba naglasiti zato što služi i kao veoma važan pokazatelj za uslove koje pruža naše tržište, a koji predstavlja veoma važan element za investitore koji Kosovo mogu smatrati kao odredište za ulaganje njihovog kapitala.

Povoljna zbivanja su okarakterisala i sektor penzijskih fondova. Vrednost aktive penzijskog sektora u septembru 2019. godine dostigla je na 1.92 milijardi evra, zabeleživši godišnji rast od 8.8%. Povraćaj od investicija penzijskih fondova bio je

veoma zadovoljavajući (138 miliona evra od januara do septembra 2019. godine), što pokazuje povećanje iznosa penzione štednje građana.

Sektor osiguranja nastavio je sa rastom osiguravajućih aktivnosti, kao i sa nadoknadom štete osiguranicima. Ukupan iznos premija od osiguravajućih kompanija do septembra 2019. godine iznosio je 74 miliona evra, što predstavlja godišnji rast od 7.1%. S druge strane, iznos isplaćene štete dostigla je na 37.9 miliona evra, zabeleživši godišnji rast od 7.3%. Odnos između isplaćene štete i primljenih premija dostigao je na 51.2%, u poređenju sa istim periodom prošle godine kada je ovaj odnos bio 51.1. Centralna banka Republike Kosovo se stalno angažuje kako bi obezbedila korektno tretiranje štete od strane osiguravajućih kompanija.

S ciljem obezbeđivanja finansijske stabilnosti i kao posledica neusklađenosti sa regulatornim zahtevima i nepoštovanja korekcionih mera CBK-a, u 2019. godini, u svojoj ulozi regulatora i nadzornika finansijskih institucija, CBK je opozvala licencu kompaniji „Insig“ A.D., filijala na Kosovu.

Kako bi zaštitila oštećene strane od osiguranika od auto-odgovornosti i stvaranja neophodnih uslova za održivi razvoj sektora osiguranja, CBK je prilagodila tarife I kategorije za obavezno osiguranje od auto-odgovornosti prema trećim stranama koje su bile nepromenjene od 2001. godine. Aktuarska studija osiguravajućih kompanija je sugerisala povećanje tarifa I kategorije (putnička vozila) za 36.56%. Međutim, CBK je u svojoj proceni uvidela nekoliko faktora koji nisu u potpunosti prikazani u aktuarskom izveštaju, zbog toga je i odbacila zahtev osiguravajućih kompanija za promenu tarifa na osnovu tog izveštaja, ali istovremeno je procenila da se osiguravajućim kompanijama mora omogućiti prilagođavanje tarifa I kategorije za stopu inflacije koja je nastala tokom perioda 2002-2018, korigovan za

promene koje su se odrazile Zakonom o prihodima korporacija, kako bi ove tarife osiguranja što bolje odrazile sadašnje ekonomske uslove. Ova odluka CBK-a je izazvala razne reakcije. Ipak, mi pozivamo da se ova odluka koja je prilagodila cene samo sa rastom inflacije ne bude pogrešno protumačena, stavljajući sa strane profit koji će osiguranici imati ubuduće i uticaj na povećanje finansijske stabilnosti. Ovo prilagođavanje je takođe privremeno jer CBK, tokom sledeće godine, planira da liberalizuje tržište obaveznih osiguranja od auto-odgovornosti prema trećoj strani.

Još jedan bitan sektor finansijskog sistema je sektor mikrofinansijskih i nebankarskih institucija, koji nastavlja da ubrzava tempo kreditiranja. Na ovaj način, ovaj sektor svakog dana sve više doprinosi povećanju konkurencije na kreditnom tržištu i poboljšava pristup finansijama. Ukupan iznos kredita ovog sektora u oktobru 2019. godine je dostigao na 217.1 miliona evra, zabeleživši godišnji rast od 22.2%. Tokom ove godine, efektivne kamatne stope su smanjene sa 23.1% na 20.3%.

Nedavno, kao što ste obavesteni, CBK je oduzela licencu dvema MFI institucijama “Iute Credit Kosovo” A.D. i NBFi “Monego”, koje su tokom prethodnih godina poslovanja na našem tržištu, odstupila od njihovih poslovnih planova na osnovu kojih su dobile licence za poslovanja na Kosovu, donevši našem tržištu nešto drugo od onoga šta su obećali da će doneti. Najvažnije i najzabrinjavajuće odstupanje od njihovih poslovnih planova, na osnovu kojih su dobili licencu, odnosi se na kamatne stope koje su ove institucije primenjivale na kredite, koje su rezultirale višestruko veće u odnosu na stope koje su ove institucije predvidele u dokumentaciji za apliciranje za licencu, što predstavlja veoma važan element u procesu donošenja odluke za odobrenje licenca za finansijske institucije.

U vezi s tim procesom, primećujemo razne oblike pritiska javnosti prema ovim odlukama, ali želimo da naglasimo da je CBK postupila u potpunosti u skladu sa svojim zakonskim mandatom i ubeđeni smo da je naše postupanje pravično, stoga nikakav oblik pritiska javnosti ne može dovesti do preispitivanja ovih odluka. Mi u potpunosti poštujemo pravo stranaka da slede pravne metode radi podnošenja žalbe protiv ovih odluka i tražimo od strana koje su pogođene ovim odlukama da slede pravne metode. Spremni smo da u svakom trenutku dokažemo i razjasnimo nad kojim osnovama smo doneli ove odluke.

Centralna banka Republike Kosovo nastavlja da deluje u funkciji podržavanja stabilnog razvoja finansijskog sistema, osigurajući neophodnu pravnu infrastrukturu za podržavanje razvoja finansijskih institucija i istovremeno osigurajući finansijsku stabilnost. Usklađivanje regulatornog okvira sa najnovijim međunarodnim dešavanjima u ovoj oblasti, konkretnije u Evropskoj uniji, i dalje predstavlja važan prioritet za CBK i tokom ove godine, pri čemu su izrađene razne uredbe koje unapređuju različite aspekte bankarske regulative, a posebno onu korporativnog upravljanja bankama.

CBK je i ove godine povećala svoj angažman u funkciji zaštite prava potrošača finansijskih usluga, služeći na taj način direktno zaštiti interesa javnosti. Ove godine je CBK unapredila programe za finansijsku edukaciju i primenila je korektivne mere prema finansijskim institucijama u cilju zaštite potrošača. Ova oblast će nastaviti da zauzima visok prioritet i tokom sledeće godine.

Detaljniji pregled ekonomskih i finansijskih zbivanja, kao i aktivnosti CBK-a tokom 2019. godine, možete pronaći u Godišnjem izveštaju CBK-a koji će biti objavljen u prvom delu naredne godine.

Pre nego što pređemo na vaša pitanja, želim da vas obavestim da je CBK i u 2019. godini dodelila nagradu “Novi ekonomista” s ciljem podsticanja istraživačke aktivnosti u oblasti ekonomije među mladima. Želim da iskoristim priliku da se zahvalim i čestitam svim kandidatima na njihovim radovima koje su poslali u okviru ovog konkursa.

Na osnovu procene komisije za ocenjivanje ovih radova, imam zadovoljstvo da proglasim dvoje dobitnika ove nagrade, nadajući se da će ovo motivisati autore ovih radova i ostale mlade da nastave i da još više unaprede svoj istraživački rad.

Prva nagrada se dodeljuje g. Jeton Shatri za studiju pod nazivom: “Faktori koji utiču na zadovoljstvo zaposlenih: Studija privatnog bankarskog sektora na Kosovu”, dok druga nagrada se dodeljuje gospođici Blina Zhubi za studiju pod naslovom: “Efekti elektronskih transakcija sa fokusom na borbu protiv sive ekonomije: Trendovi realizacije elektronskih transakcija na kosovu”

Na kraju, dozvolite mi da Vam se srdačno zahvalim na saradnji, profesionalizmu i korektnosti koju ste pokazali tokom informisanja u vezi sa finansijskim i ekonomskim dešavanjima i aktivnostima CBK-a tokom ove godine i da poželim puno zdravlja, sreće i uspeha vama i vašim porodicama za 2020. godinu.

Sada očekujem vaša pitanja.